

הסתלקויות מתוגמלות מתביעות ייצוגיות

עו"ד אמיר ישראלי

השופט יצחק ענבר בת"צ (ת"א) 1469-02-13 עידן לוי נ פסטה נונה בע"מ (3.12.2014), פורסם ב"נבו":

"... חסרונותיהם ונזקיהם של הסדרי הסתלקות מתוגמלת בתחום סימון מוצרי מזון, ובכלל אלו הסדרי ההסתלקות שלפנינו, גבוהים לאין שיעור מתועלותיהם. לא זו בלבד שהסדרים אלו אינם מייצרים הרתעה של ממש, אלא שאישורם על ידי בית המשפט מתמרץ את הגשתן של תביעות סרק, מזה, ושל הסתלקויות מתביעות מבוססות לכאורה, מזה. בהינתן האפשרות לסיים את התובענות בהסתלקויות שרווח קל ומהיר בצדן, נחלש התמריץ להגיש תביעות ייצוגיות מבוססות בתחום סימון מוצרי מזון ולהתמיד בניהולן, ותחת זאת מוצף בית המשפט במאות תביעות ייצוגיות שמגישיהן גמרו מראש אומר להסתלק מהן. מצב העניינים הקיים - שבו הולכים הסדרי הסתלקות מתוגמלת והופכים ל"ברירת מחדל" של תובענות ייצוגיות בתחום סימון מוצרי מזון – מכרסם, אפוא, בתכליותיו של חוק תובענות ייצוגיות, מכביד על הנתבעים ועל בית המשפט שלא לצורך וגורם לזילות מכשיר התובענה הייצוגית. בית המשפט מצווה לפעול לצינון תמריציהם של התובעים ובאי הכוח המייצגים לערוך הסדרי הסתלקות מסוג זה ודרך המלך לעשות כן הנה להימנע מאישור תשלום גמול ושכר טרחה למסתלקים."

השופטת יעל וילנר בת"צ 27043-06-14 חזן נ' יעד חברה לדלק בע"מ (9.12.2014), פורסם ב"נבו":

"לדעת כב' השופט ענבר הסתלקות מתוגמלת מצביעה, ככלל, על אחת משתי אפשרויות: הראשונה, בקשת סרק שדינה להדחות; השנייה, בקשה מבוססת הראויה למיצוי. אני סבורה כי קיימת אפשרות שלישית - היא האפשרות השכיחה דווקא - הסתלקות מתוגמלת בעקבות תיקון ההפרה כשבצידה קושי ממשי בהוכחת הנזק. הווה אומר - בקשה מבוססת בעקבותיה תוקנה ההפרה הנטענת. עם זאת, התובע הייצוגי ובא כוחו בחרו לילך במתווה של הסתלקות מתוגמלת, נוכח קשיים אפשריים בהוכחת התביעה, ובמיוחד בנוגע לנזק. במקרים אלה, סוגיית הנזק שנגרם לחברי הקבוצה שנויה במחלוקת אמיתית וכנה, והקושי מבחינת חברי הקבוצה להוכיח את יסוד הנזק אינו מצדיק את המשך ניהול ההליך. על כן, יש מקום לאשר במקרים מעין אלה הסתלקות מתוגמלת (שאינה מהווה מעשה בי-דין), בשים לב לתועלת שהוסבה לחברי הקבוצה ולציבור בכללותו עם תיקון ההפרה, ובמקרים המתאימים, אף עם מתן פיצוי מסוים לחברי הקבוצה או לציבור."

השופטת כנפי-שטייניץ ת"צ 19549-02-14 אבו שרף נ' דנשר בע"מ ואח' (23.12.2014), פורסם ב"נבו":

"יורשה לי להצטרף לעמדתה של כב' השופטת וילנר בענין חזן, לפיה "הסתלקות מתוגמלת" הולמת בקשה מבוססת להפרת הוראות הדין אשר בעקבותיה תוקנה ההפרה, כאשר הבקשה מעלה קושי

להוכיח נזק שנגרם לחברי הקבוצה... מדובר בהוראות דין שנועדו, בין היתר, לשמור על בריאות הציבור ובטיחותו. חלק מסימוני המזון הוא בעל חשיבות רבה. כך, למשל, סימון אזהרת חנק לפעוטות וסימון גלוטן. סימונים אלה עוסקים באופן ישיר בשמירת החיים או בשמירת בריאות הציבור... תביעות על הפרת הוראות הדין בעניינים אלה, שמטרתן להביא לתיקון ההפרה והתאמת הסימון להוראות הדין, מקדמות את האינטרס הציבורי ומגשימות את תכליותיו של [חוק תובענות ייצוגיות](#).

לא בכל התביעות הללו ניתן לבסס נזק בר פיצוי שנגרם לחברי הקבוצה בשל צריכת המוצר, אשר עשוי להצדיק ניהול הבקשה לאישור למרות תיקון ההפרה.. לפיכך, בחלק מן התביעות עיקר תכליתה של הבקשה לאישור הוא תיקון ההפרה. אין משמעות הדבר שמדובר בתביעה שאינה מבוססת או שאינה ראויה... במקרים מעין אלה, הסדר הסתלקות הכולל תיקון ההפרה (הסימון), אך אינו חוסם הגשת תביעה ע"י מי מחברי הקבוצה שנגרם לו נזק בפועל בשל ההפרה, עשוי להלום את אינטרס הקבוצה ואת האינטרס הציבורי."